

**Uchwała w sprawie nadania dr Annie Oleszkiewicz stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia,
podjęta przez komisję habilitacyjną
w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego**

Postępowanie w sprawie nadania dr Annie Oleszkiewicz stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych (dyscyplina: psychologia) prowadzone było zgodnie z przepisami ujętymi w:

- ❑ *Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Poz. 1668);*
- ❑ *Ustawie z dnia 30 sierpnia 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Poz. 1669);*
- ❑ *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. poz. 1818);*
- ❑ *Komunikacie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 grudnia 2019 r. Załącznik: Wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych wraz z przypisaną liczbą punktów wraz z późniejszymi zmianami;*
- ❑ *Uchwale Senatu SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego w sprawie sposobu postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego w SWPS Uniwersytecie Humanistycznospołecznym (Załącznik nr 1 oraz Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 86/2020 Senatu SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego z dnia 5 października 2020 roku oraz Załącznik do Uchwały Nr 2/2021 Senatu SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego z dnia 22 stycznia 2021 roku).*

Komisja powołana została w trybie przedstawionym w rzeczonych ustawach i załączniku do uchwały Senatu SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego. W jej skład wchodziły następujące osoby:

- ❑ **prof. dr hab. Ewa Pisula (Uniwersytet Warszawski, Wydział Psychologii) – przewodnicząca,**
- ❑ **dr hab. Agata Gąsiorowska, prof. SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego (Uniwersytet SWPS, Wydział Psychologii we Wrocławiu) – sekretarz,**
- ❑ **prof. dr hab. Ewa Czerniawska (Uniwersytet Warszawski, Wydział Psychologii) – recenzentka,**
- ❑ **prof. dr hab. Roman Ossowski (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Wydział Psychologii) – recenzent,**
- ❑ **prof. dr hab. Tytus Sosnowski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Filozofii i Nauk Społecznych) – recenzent,**
- ❑ **dr hab. Mirosław Wyczesany, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński, Instytut Psychologii) – recenzent,**
- ❑ **prof. dr hab. Aleksandra Łuszczyńska (Uniwersytet SWPS, Wydział Psychologii we Wrocławiu) – członkini Komisji.**

Komisja habilitacyjna wzięła pod uwagę:

I Spełnienie wymogów ustawowych:

1. Posiadanie doktoratu z określonej dziedziny
2. Osiągnięcie naukowe
3. Aktywność naukową

II Omówiła także:

Osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne.

Podstawą sformułowanych przez komisję ocen w odniesieniu do dokonań w wyżej wymienionych obszarach były:

- osiągnięcie naukowe habilitantki, którym jest cykl 8 artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach znajdujących się w wyżej przytoczonym ministerialnym wykazie czasopism naukowych. Tytuł osiągnięcia naukowego: „Rola deficytów wzrokowych i słuchowych w kształtowaniu relacji społecznych człowieka”;
- zestawiony przez habilitantkę wykaz publikacji i pozostałych form aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej;
- sporządzony przez habilitantkę autoreferat;
- sporządzone przez recenzentów oceny osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych habilitantki.

Posiedzenie komisji odbyło się 26 lipca 2022 r. – zdalnie, za pomocą środków elektronicznych (platforma Google Meet). Zdalne posiedzenie komisji habilitacyjnej było zorganizowane i koordynowane przez sekretarza komisji. Obecni byli wszyscy członkowie komisji oprócz prof. dr. hab. Tytusa Sosnowskiego, którego absencja spowodowana była urlopem wypoczynkowym.

Posiedzenie komisji przebiegało w dwóch fazach.

Pierwsza faza [kolokwium habilitacyjne] miała następujący przebieg:

- 1) komisja poprosiła habilitantkę, aby przedstawiła swoje osiągnięcie habilitacyjne;
- 2) obecni podczas kolokwium recenzenci przedstawili konkluzje i główne wątki recenzji, a także wskazali kwestie, co do których oczekiwali wypowiedzi habilitantki;
- 3) habilitantka odniosła się do uwag i udzieliła odpowiedzi na zadane jej przez recenzentów pytania;
- 4) pozostali członkowie komisji zadali habilitantce pytania;
- 5) habilitantka odniosła się do kwestii podjętych przez członków komisji i udzieliła odpowiedzi na pytania.

Ta faza postępowania została przez sekretarza komisji zaprotokołowana (pytania i odpowiedzi na nie). Do protokołu dołączono też slajdy prezentacji.

Druga faza postępowania komisji nie była dostępna habilitantce. Habilitantka została jednak poinformowana przez przewodniczącą, że po zakończeniu pracy komisji przekaze jej wyniki głosowania nad uchwałą.

W drugiej fazie postępowania komisja dokonała: (a) szczegółowej oceny osiągnięcia naukowego oraz dodatkowego dorobku naukowego habilitantki, (b) omówiła jej dorobek organizacyjny, dydaktyczny i związany z popularyzacją nauki, a następnie podjęła uchwałę w przedmiocie wystąpienia do Rady Naukowej Instytutu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego o nadanie habilitantce stopnia naukowego doktora habilitowanego.

UCHWAŁA

Biorąc pod uwagę przedstawiony przez habilitantkę autoreferat, osiągnięcia habilitantki oraz przedstawione przez recenzentów opinie, a także przeprowadzoną dyskusję, komisja podjęła uchwałę o wystąpieniu do Rady Naukowej Instytutu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego o nadanie stopnia naukowego

doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia.

Uchwała zapadła stosunkiem głosów: 6 TAK, 0 NIE, 0 wstrzymujących się

Głosowanie miało charakter jawny. Habilitantka nie wniosowała o przeprowadzenie tego głosowania w trybie tajnym.

Podjęta przez komisję habilitacyjną uchwała ma dla Rady Naukowej Instytutu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego status opinii.

UZASADNIENIE

Anna Oleszkiewicz ukończyła studia wyższe, uzyskując magisterium z psychologii w 2012 r. w Uniwersytecie Wrocławskim oraz z socjologii w 2014 r. również w Uniwersytecie Wrocławskim. **Stopień doktora nauk społecznych w zakresie psychologii uzyskała na podstawie rozprawy „Wnioskowanie o sprawczości i wspólnotowości a zaufanie interpersonalne w relacjach zawodowych” w 2016 r., w Uniwersytecie Wrocławskim.**

Od roku 2016 zatrudniona jest w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego, początkowo na etacie asystenta, a od roku 2018 – adiunkta. Pełni funkcję kierownika Pracowni Badań Mediów Społecznościowych. Ponadto od 2016 r. jest zatrudniona jako współpracownik naukowy w Klinice Badań nad Węchem i Smakiem Szkoły Medycznej im. Carla Gustava Carusa w Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie.

OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO

Osiągnięcie naukowe uzyskane przez habilitantkę to cykl powiązanych tematycznie 8 artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych ujętych w wykazie

ministerialnym. Tytuł cyklu: „Rola deficytów wzrokowych i słuchowych w kształtowaniu relacji społecznych człowieka”.

Na cykl ten składają się następujące artykuły naukowe, przypisane przez habilitantkę do dwóch grup tematycznych (po cztery artykuły w każdej z grup):

1) Roli deficytów wzrokowych i słuchowych w budowaniu przekonań o ludziach i świecie społecznym

Oleszkiewicz, A., Pisanski, K., Lachowicz — Tabaczek, K., Sorokowska, A., (2017). Voice-based assessments of trustworthiness, competence and warmth in blind and sighted adults. *Psychonomic Bulletin & Review*, 24, 856-862. doi: 10.3758/s13423-016-1146-y

[IF = 3.08/2016; lista A MNiSW, 40 pkt]

Oleszkiewicz, A., Pisanski, K., śc Sorokowska, A. (2017). Does blindness influence trust? A comparative study on social trust among blind and sighted adults. *Personality and Individual Differences*, 111, 238-241, doi: 10.1016/j.paid.2017.02.031.

[IF = 1.946/2016, lista A MNiSW, 30 pkt]

Oleszkiewicz, A. (2021) Blindness enhances interpersonal trust but deafness impedes social exchange balance. *Personality and Individual Differences*, 170, 110425. Doi: 10.1016/j.paid.2020.110425

[IF=2.311/2019; MNiSW 100 pkt]

Oleszkiewicz, A., Kupczyk, T. (2020) Sensory impairment reduces money sharing in the Dictator Game regardless of the recipient's sensory status. *PLoS ONE*, 15(3):e0230637. Doi: 10.1371/journal.pone.0230637

[IF =2.776/2018; MNiSW 100 pkt]

2) Roli nienaruszonych zmysłów w budowaniu relacji społecznych osób Niewidomych i Głuchych

Oleszkiewicz, A., Idziak, P., Rokosz, M. (2021). The Importance of Intact Senses in Mating and Social Assessments Made by Deaf Individuals. *Archives of Sexual Behavior*

[IF = 3.131/2019; MniŚW 140 pkt]

Stefańczyk, MM., Oleszkiewicz, A. (2020). It's not you, it's me — disgust sensitivity towards body odour in deaf and blind individuals. *Attention, Perception and Psychophysics*, 82, 3728—36. Doi: 10.3758/s13414-020-02075-2

[IF = 1.793/2018; MNiSW 70 pkt]

Sorokowska, A., Oleszkiewicz A. (2019). Body-odor based assessments of sex and personality — non-significant differences between blind and sighted odor raters. *Physiology and Behavior*, 210, 112573. doi: 10.1016/j.physbeh.2019.112573

[IF = 2.517/2017, MNiSW, 70 pkt]

Sorokowska, A., Janczak, A., Ferdenzi, C., Baldovini, N., Oleszkiewicz, A. (2021). Blindness, but not HMHA anosmia, predicts loneliness: A psychophysical study. *Personality and Social Psychology Bulletin*. Doi: 10.1177/01461672211034376
[IF = 4.376/2020; MEIN 140 pkt]

W jednym artykule naukowym składającym się na powyższy cykl habilitantka jest jedyną autorką, pozostałe są współautorskie. Habilitantka jest pierwszą autorką czterech prac współautorskich. Jej wkład własny we wszystkich pracach składających się na cykl jest jednoznaczny.

Osiągnięcie naukowe uzyskało cztery oceny pozytywne, wystawione przez recenzentów, których kompetencje naukowe odpowiadają kryteriom, o których mówi art. 221 ust. 4 *ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

OCENY RECENZENTÓW

Prof. dr hab. Ewa Czerniawska

Recenzentka zauważa, że „Teza na temat lepszego funkcjonowania w obrębie nieuszkodzonych zmysłów u osób z niesprawnością któregoś ze zmysłów, głównie wzroku i słuchu, jest bardzo powszechnie akceptowana. Pojawia się tak w publikacjach naukowych, jak i przekazach anegdotycznych, np. opisujących przypadki osób niewidomych, kompensujących brak wzroku lepszym funkcjonowaniem innych zmysłów. Pogląd, że brak jednego ze zmysłów przyczynia się do częstszego i bardziej skutecznego wykorzystywania pozostałych wynika z kilku przesłanek. Niepełnosprawność wymusza częstsze pobieranie informacji nieuszkodzonymi zmysłami. W konsekwencji te ostatnie podlegają intensywniejszemu treningowi, co podwyższa ich sprawność. Przesłanek wspierających ten pogląd dostarczają także badania Habilitantki, nie ujęte w osiągnięciu naukowym, dotyczące węchu (konkretnie treningu węchowego oraz międzykulturowego zróżnicowania wrażliwości węchowej). Z drugiej strony, metaanaliza osiągnięć węchowych osób Niewidomych nie wykazała istotnie lepszego ich funkcjonowania w porównaniu do osób widzących (Sorokowska, Sorokowski, Karwowski, Larsson i Hummel, 2019). Być może jest to skutkiem wysokiego poziomu rozwoju zmysłu węchu, nie pozostawiającego szerokiego marginesu dla usprawnienia. Równie prawdopodobna jest hipoteza, że badania z wykorzystaniem testów nie ujawniają przewagi osób Niewidomych, która faktycznie występuje, ale w odniesieniu do zapachów spotykanych w codziennym życiu. Trafność powyższego poglądu u osób Niewidomych i Głuchych, w odniesieniu do wykorzystywania innych zmysłów w budowaniu wiedzy o innych ludziach oraz relacji społecznych uczyniła przedmiotem systematycznych badań dr Oleszkiewicz. Jest to zamysł nowatorski, gdyż większość wcześniejszych badań dotyczyła poznawania materialnego świata zewnętrznego”.

Pierwszą część cyklu recenzentka oceniła następująco: „Zbiór powyższych czterech publikacji oceniam jako spójny i dowodzący wysokich kompetencji naukowych oraz dociekliwości i umiejętności formułowania ważnych pytań przez Habilitantkę.”

Opinia recenzentki na temat drugiej grupy publikacji wchodzących w skład osiągnięcia: Druga grupa publikacji koncentruje się na roli nienaruszonych zmysłów, przede wszystkim węchu, w budowaniu relacji społecznych osób Niewidomych i Głuchych. Dr Oleszkiewicz, w wielu miejscach tak Autoreferatu, jak i w publikacjach, słusznie zwraca uwagę, że dane wzrokowe dominują w spostrzeganiu społecznym. Jak jednak pokazały badania zamieszczone w pierwszej grupie osiągnięcia naukowego, brak wzroku może mieć mniej negatywne konsekwencje dla funkcjonowania społecznego niż brak słuchu, co jest stwierdzeniem ciekawym i niosącym konsekwencje dla oddziaływań wychowawczych.

Podsumowując ocenę tej części osiągnięcia należy wskazać, że uzyskane przez Habilitantkę wyniki wskazują na brak lub bardzo słabe efekty kompensacyjne dla funkcjonowania społecznego nienaruszonych zmysłów u osób Niewidomych i Głuchych. Dotyczy to także węchu. Uzyskane wyniki pokazują, że osoby Niewidome i Głuche mają bardziej podobne niż odmienne osiągnięcia co osoby widzące i słyszące w zakresie ocen innych ludzi na podstawie zapachu ciała. Równocześnie osoby z niepełnosprawnościami deklarują, że bodźce węchowe są dla nich ważne i trafnie używają ich np. do oceny stanu emocjonalnego innych osób. Taka niespójność rodzi pytania, które stanowią impuls dla dalszych poszukiwań. Lektura tej grupy publikacji Habilitantki potwierdza jej orientację w ważnych zagadnieniach z różnych obszarów psychologii oraz dociekliwość. Tę grupę publikacji oceniam jako spójną i dowodzący kompetencji naukowych oraz umiejętności formułowania ważnych pytań i właściwego planowania postępowania empirycznego przez Habilitantkę.

Konkludując, prof. dr hab. Ewa Czerniawska stwierdza:

Lektura publikacji dr Anny Oleszkiewicz dowodzi bardzo dobrego opanowania warsztatu metodologicznego, starannego doboru grup badanych, dbałości o szczegóły, mogące wpłynąć na rezultaty, stosowania różnych metod badawczych (kwestionariusze, eksperymenty laboratoryjne), prowadzenia zróżnicowanych analiz danych oraz ostrożności w formułowaniu wniosków. Habilitantka umiejętnie łączy dane z różnych obszarów psychologii dla formułowania pytań i hipotez oraz dyskusji wyników. Jej badania mają często charakter eksploracyjny, co stanowi o ich nowatorstwie. Habilitantka nie boi się podejmować wyzwania, jakim jest badanie zjawisk dotąd pozostających na marginesie zainteresowań naukowych. Dobrze rozpoznaje luki w wiedzy i dąży do ich wypełnienia. Stosowane procedury badawcze, chociaż mają w pewnej mierze charakter modyfikacji wcześniejszych badań z literatury światowej, zawierają także nowe elementy. Fakt publikacji tekstów w wiodących, wysoko-punktowanych czasopismach jest także świadectwem ich jakości. Równocześnie muszę zwrócić uwagę na to, że część publikacji ujętych w osiągnięciu naukowym ma charakter brief report czy short communication, a jeśli nawet są to pełnotekstowe artykuły, w warstwie rozważań teoretycznych są stosunkowo mało rozbudowane. U badacza na tym etapie rozwoju naukowego można i należy oczekiwać bardziej złożonej refleksji teoretycznej i rozleglejszych syntez.

Pomimo zasygnalizowanych kwestii dyskusyjnych, ogólna ocena cyklu publikacji wskazanych jako osiągnięcie naukowe jest pozytywna. Publikacje rozszerzają dotychczasową wiedzę na temat budowania przekonań na temat innych ludzi oraz relacji społecznych w specyficznych grupach osób z niepełnosprawnością, Niewidomych i Głuchych. Pozwalają ponadto na formułowanie kierunków dalszych badań.

Wyodrębnienie dwóch grup prac składających się na osiągnięcie oraz całość zamierzenia badawczego recenzent ocenia następująco: Z dużym szacunkiem odnoszę się do tej typologii. Warto odróżnić następstwa deficytów dla społecznego funkcjonowania osób z uszkodzeniami w zakresie percepcji wzrokowej i słuchowej od regulacyjnej roli pozostałych zmysłów dla społecznego funkcjonowania tychże osób. W pierwszym przypadku mówimy o utrudnieniach, zaś w drugim przypadku mówimy o szansach. Jest to ujęcie bardzo oryginalne i nowatorskie. Jest to próba odpowiedzi na pytanie — w jaki sposób osoby pozbawione wzroku lub słuchu budują swoje relacje ze światem społecznym oraz wnioskuje o cechach ludzi. Należy zauważyć, że nauki społeczne zajmują się głównie relacjami społecznymi — czy to w wymiarze ekonomicznym, politycznym, rodzinnym, przyjacielskim, czy na przykład patologiami społecznymi. Problemem głównym są zawsze relacje społeczne. Także wszelka terapia klientów usług psychologicznych jest głównie ukierunkowana na kształtowanie i poprawę dotychczasowych relacji społecznych. Z tej perspektywy wysoko oceniam przyjętą przez Habilitantkę koncepcję badań własnych. Ważną rolę w badaniach było przyjęcie koncepcji Bogdana Wojciszke dotyczącej sprawczości, wspólnotowości i wiarygodności jako paradygmatu umożliwiającego porządkowanie materiału empirycznego i wnioskowanie o prawidłowościach występujących w spostrzeganiu społecznym i w relacjach społecznych.

Recenzent ocenił pierwszą część cyklu:

Pierwsza kwestia – roli deficytów wzrokowych i słuchowych w budowaniu przekonań o ludziach i świecie społecznym. Habilitantka poświęciła tej kwestii cztery artykuły opublikowane w renomowanych czasopismach z wysokim IF oraz wysoką oceną z listy MNiSW. Trzy artykuły są publikacjami zbiorowymi i jedna czysto autorska. W trzech artykułach są oświadczenia współautorów co do jakości uczestnictwa w badaniach (wymóg formalny, ustawowy). We wszystkich artykułach zbiorowo zredagowanych Habilitantka jest pierwszym autorem. Sumaryczny IF wynosi 10.113, zaś MNiSW 270 pkt. Szkoda, że Habilitantka nie podała wartości punktowej tych artykułów w ocenie MNiSW także w roku 2021. Wówczas ilość punktów w wersji MNiSW byłaby znacznie wyższa. Ale to tylko drobna uwaga. Głównym problemem badań była kwestia — „czy osoby z uszkodzonym wzrokiem lub słuchem różnią się od osób widzących i słyszących przekonaniami o innych ludziach i świecie społecznym?” Tej kwestii były poświęcone 4 artykuły z których 3 zostały opracowane zespołowo. W artykułach wyraźnie wyodrębniono wkład poszczególnych osób oraz rolę Habilitantki w ich powstanie. Na uwagę zasługuje pomysł badań oraz procedura badań ukierunkowana na uzyskanie danych empirycznych wychodzących poza popularne poglądy, a dotyczące percepcji otoczenia przez osoby niewidome oraz niesłyszące. Odpowiedź na tak postawione 3. pytanie umożliwia opis konsekwencji utraty wzroku lub słuchu dla funkcjonowania społecznego w obu badanych grupach. Ta problematyka nie była w ujęciu systemowym badana przez naukowców. W badaniach Habilitantka zwróciła uwagę na przesłanki głosowe i ich rolę w percepcji otoczenia w wymiarze sprawczości i wspólnotowości przez osoby niewidome. Badania wykazały, że osoby niewidome są podobne do widzących w zakresie poznawania społecznego i łatwo kompensują brak wzroku dzięki wykorzystaniu tonu głosu interlokutora. Z kolei osoby niesłyszące wykorzystują głównie wzrok do regulacji kontaktów ze światem społecznym. Badania wykazały, że proces kompensacji sensorycznej osób niesłyszących jest trudniejszy w porównaniu do osób niewidomych. Zdaniem Habilitantki

„badania pokazują, że utrata słuchu ma dojmujące i trudne do przezwyciężenia konsekwencje dla relacji społecznych człowieka i potwierdzają rolę informacji pozawzrokowych w funkcjonowaniu społecznym człowieka”. Moim zdaniem Habilitantka wniosła także istotny wkład do badań nad komunikacją pozawerbalną („mowy ciała”) tak dzisiaj ważnej i popularnej problematyki. Badania i ich merytoryczna jakość jest bardzo wysoka.

Ocena prac składających się na drugą część cyklu jest następująca: Druga kwestia – rola nienaruszonych zmysłów w budowaniu relacji społecznych osób niewidomych i głuchych. Habilitantka poświęciła tej kwestii cztery artykuły opublikowane także w znakomitych czasopismach ze wskaźnikiem z IF oraz z listy MNiSW. W jednym artykule jest pierwszym autorem, a w pozostałych drugim lub kolejnym (5) w jednym artykule. Jakość merytoryczna artykułów jest zawsze bardzo wysoka. Sumaryczny IF wynosi 11.817, zaś MNiSW 420 pkt. W tej kwestii Habilitantka skupiła uwagę badawczą głównie na roli zmysłu węchu w komunikacji społecznej. Jest to zmysł semi-dystalny. Wiemy nawet z potocznych obserwacji jaką rolę pełni zapach w relacjach społecznych. W wymiarze anatomiczno-fizjologicznym wiemy, że niektóre odgałęzienia nerwów węchowych kierują się bezpośrednio do obszarów mózgu, które kontrolują emocje i pamięć, z pominięciem kory mózgu, obszaru odpowiedzialnego za pojawienie się świadomych doznań. Stąd tak wielka ważność bodźców węchowych. Bardzo ciekawe i dobrze udokumentowane były badania dotyczące kompensacyjnej roli zapachu w odniesieniu do osób z uszkodzonym wzrokiem lub słuchem. Zapach pełni podobną rolę regulacyjną w odbiorze informacji oraz w relacjach społecznych w obu grupach. Osoby z uszkodzonym słuchem oceniały węch, jako równie ważny jak wzrok i ważniejszy niż dotyk. Natomiast osoby niewidome oceniały węch jako równie ważny jak słuch i ważniejszy niż dotyk. Habilitantka interesowała się zwłaszcza rolą zapachu ciała przez osoby z niepełnosprawnością wzrokową i słuchową dla ich relacji społecznych. Warto zauważyć, że zapach jest cechą ciała. Stąd tak wielka jest popularność przemysłu kosmetycznego.

Eksperymenty opisane w artykułach były bardzo pomysłowe i dostarczyły wiele danych ważnych dla psychologii rehabilitacyjnej. Namawiam Habilitantkę, aby wynikami badań zainteresowała specjalistów z zakresu komunikacji medycznej oraz osób zajmujących się „mową ciała”.

Konkluzja prof. dr. hab. Romana Ossowskiego jest następująca:

Analiza dorobku w sensie merytorycznym zasługuje na bardzo wysoką ocenę, ponieważ Habilitantka wykazała się opanowaniem sztuki generowania problemów naukowych ważnych teoretycznie i o dużym zastosowaniu praktycznym — dotyczy kreowania przez osoby z uszkodzonym wzrokiem lub słuchem osobistych kompetencji w zakresie kompensowanie deficytów wzrokowych lub słuchowych oraz doskonalenia relacji społecznych w codziennym życiu społecznym. Dojrzałość badawcza wyraża się także w wysokiej erudycji, zdolności formułowania problemów, empirycznej ich weryfikacji oraz wizji ich zastosowania w praktyce. Wysoko należy ocenić dorobek badawczy który można zaliczyć do badań podstawowych, jak i stosowanych. Dr Anna Oleszkiewicz wniosła wiele nowych danych do stworzenia pełniejszego obrazu możliwości skutecznego oddziaływania rehabilitacyjnego w stosunku do osób z uszkodzonym wzrokiem i słuchem.

Prof. dr hab. Tytus Sosnowski oceniając osiągnięcie stwierdza:

Na osiągnięcie naukowe dr Oleszkiewicz składa się osiem artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach o zasięgu międzynarodowym, a mianowicie (w nawiasie impact factor oraz rok dla którego wskaźnik ten został policzony): *Psychonomic Bulletin & Review* (3,08/20167), *Personality and Individual Differences* (1,946/2016 oraz 2,311/2019), *PLoS ONE* (2,776/2018), *Archives of Sexual Behavior* (3,131/2019), *Perception and Psychophysics* (1,793/2018), *Physiology and Behavior* (2,517/2017) oraz *Personality and Social Psychology Bulletin* (4,376/2020). W jednej z ww. prac dr Oleszkiewicz jest jedynym autorem, pozostałe prace są współautorskie. W czterech z nich dr Oleszkiewicz jest pierwszym autorem, a w trzech z nich również autorem korespondencyjnym. W jednej z 5 pozostałych prac dr Oleszkiewicz jest autorem korespondencyjnym ale nie jest pierwszym autorem. Do dokumentów przekazanych przez habilitantkę dołączone są oświadczenia dotyczące jej wkładu w powstanie poszczególnych publikacji składających się osiągnięcie naukowe. Wynika z nich, że wkład ten, w przypadku wszystkich publikacji, polegał na konceptualizacji badań, zaprojektowanie metod i procedur badawczych, analizie danych oraz rewizji artykułu w odpowiedzi na uwagi recenzentów. Ponadto, w pięciu przypadkach habilitantka miała wkład w pozyskanie funduszy na badania. W przypadku jednego artykułu habilitantka nie miała wkładu w przygotowanie samego artykułu a w jednym przypadku nie miała udziału w gromadzeniu danych. Opierając się na tych danych można uznać, że merytoryczny wkład habilitantki w powstanie wymienionych wyżej publikacji jest tak duży, iż można bez zastrzeżeń traktować te prace jako jej osiągnięcie naukowe.

Konkludując, recenzent pisze:

Prace składające się na osiągnięcie naukowe cechuje znaczne zróżnicowanie zarówno pod względem tematycznym jak i metodologicznym. Ze względu na charakter głównych zmiennych niezależnych, jakimi są deficyty wzroku i słuchu vs brak takich deficytów, badania oparte zostały na planach ex-post facto lub quasi-eksperymentalnych, co oczywiście utrudnia testowanie hipotez o zależnościach przyczynowych. Procedura badań jest również bardzo zróżnicowana. Zasadniczą rolę odgrywają w niej porównania między grupami z deficytem (pełnym lub częściowym) wzroku lub słuchu a grupami kontrolnymi, bez takich deficytów. W sumie, we wszystkich badaniach, składających się na osiągnięcie naukowe, uczestniczyło około 800 osób z deficytami wzroku i słuchu, co umożliwia już pewną generalizację uzyskanych wyników. Większość badań polegała na porównywaniu grup kryterialnych i kontrolnych za pomocą metod samoopisowych ale w niektórych badaniach stosowano również różnego rodzaju oddziaływania w postaci gier komputerowych, werbalnego opisu sytuacji czy ekspozycji próbek zapachowych. Konsekwencją różnorodności planów badawczych jest różnorodność stosowanych metod analizy statystycznej, takich jak: analiza regresji wielokrotnej, analiza wariancji, analiza kowariancji, analiza różnic międzyosobniczych i wewnątrzosobniczych oparta na modelu mieszanym (mixed model) i metoda Bayesa. Wszystko to świadczy o wysokich kompetencjach metodologicznych autorki, czego najlepszym potwierdzeniem jest opublikowanie wszystkich prac składających się na w osiągnięcie naukowe w czasopismach o zasięgu międzynarodowym, posiadających impact factor.

Badania habilitantki cechuje również znaczne zróżnicowanie tematyczne co uwidocznione zostało w podziale prac składających się na osiągnięcie naukowe na dwie grupy. Pierwsza z nich koncentruje się na głównie bezpośrednich efektach deficytu wzroku i słuchu na zachowanie społeczne, druga – na roli jaką w spostrzeganiu społecznym i interakcjach społecznych osób głuchych i niewidzących odgrywają inne zmysły, w szczególności: dotyk i węch. Efektem tych badań jest duża liczba interesujących a nieraz zaskakujących zależności empirycznych, choć ich mechanizm nie zawsze jest jasny. Duże zróżnicowanie tematyki badań sprawia również, że syntetyczne podsumowanie uzyskanych wyników oraz ich integracja na poziomie teoretycznym nastęrcza wiele problemów. Gdyby postawić pytanie co jest najważniejszym wkładem habilitantki w wybraną przez nią dziedzinę badań (co z jej dorobku można potraktować jako przysłowiowy take-home message), odpowiedź na nie byłaby trudna. Można by się więc zastanawiać, czy lepszym podejściem nie byłoby pewne ograniczenie tematyki badań i większe skoncentrowanie się na pogłębionej analizie wybranych problemów, choć w dziedzinie badań, którą zajmuje się habilitantka, nie jest to na pewno łatwe.

Dr hab. Mirosław Wyczesany, prof. UJ w następujący sposób scharakteryzował i ocenił osiągnięcie:

Pani dr Anna Oleszkiewicz pozostaje pierwszą autorką pięciu z ośmiu zaliczonych do osiągnięcia artykułów (wszystkich czterech w pierwszej i jednego z czterech w drugiej części). Załączone oświadczenia pozwalają ocenić własny wkład Habilitantki w powstanie tych publikacji, który w każdym przypadku zawiera się pomiędzy dominującym a znaczącym. Jej rola w powstaniu publikacji obejmowała konceptualizację badań, dobór metod badawczych, projektowanie procedur, analizę danych, a także — częściowo — gromadzenie danych empirycznych. W przypadku jednej publikacji Habilitantka nie brała bezpośredniego udziału w przygotowaniu pierwotnej wersji manuskryptu. Jako że wskazany udział P. dr Anny Oleszkiewicz w powstanie artykułów jest zasadniczy, nie ma wątpliwości co do ich uznania za pełnoprawną podstawę osiągnięcia naukowego. Wspomniane artykuły opublikowane zostały w czasopismach z listy JCR, m.in. Personality and Individual Differences, PloS One, Archives of Sexual Behavior, czy Personality and Social Psychology Bulletin. Współczynnik IF tych publikacji zawiera się pomiędzy 1.8 a 4.4, przy wartości średniej równej 2.73, który to wynik określić można jako dobry.

Z uwagi na fakt, że wykazane publikacje są stosunkowo nowe, trudno ocenić ich rozpoznawalność mierzoną wskaźnikami cytowań. Niemniej dla dwóch najstarszych artykułów z zestawienia, wydanych w 2017 r. liczba cytowań to 46 i 16, co jest wynikiem bardzo dobrym i podobnie wysokich wskaźników można oczekiwać również od nowszych publikacji.

Cykl publikacji, jakie Pani dr Anna Oleszkiewicz przedstawiła jako swoje osiągnięcie, jest bez wątpienia efektem realizacji przemyślanego programu badawczego, który wychodzi od dobrze zdefiniowanego problemu naukowego, właściwie osadzonego w istniejącej wiedzy. Problemu, który dodatkowo istotny jest z punktu widzenia społecznego, gdyż dotyczy funkcjonowania osób z deficytami. Zapoznając się z kolejnymi publikacjami wyraźnie widać, iż P. dr Anna Oleszkiewicz posiada nie tylko bardzo dobre rozeznanie naukowe w

literaturze przedmiotu, ale również cechuje się osobistą perspektywą znajomości sytuacji osób z deficytami, która pomaga zrozumieć wyzwania, jakie przed takimi osobami stoją w codziennym życiu. Muszę podkreślić, że szczególnie podobały mi się — i uważam je za bardzo wartościowe — dyskusje wyników eksperymentów zawarte w artykułach. Wyniki omawiane były z naprawdę szerokiej perspektywy, dodatkowo detalicznie analizowano możliwe czynniki, które potencjalnie wpłynęły na otrzymane rezultaty, szczególnie wtedy, jeśli te okazywały się niezgodne z wcześniejszymi oczekiwaniami. Wysoko oceniam również spójność przedstawionego programu badawczego i powstałej na jego podstawie serii publikacji, skoncentrowanej na wyraźnie zdefiniowanym problemie. Zaproponowane narzędzia i procedury eksperymentalne zostały właściwie dobrane w taki sposób, aby dokonać weryfikacji postawionych wcześniej hipotez, które z kolei zapośredniczone zostały w jasno określonym tle teoretycznym i rezultatach dotychczasowych badań. Podczas większości analiz wzięto pod uwagę wpływ możliwych czynników zakłócających (np. status socjoekonomiczny, różnice w edukacji) i podjęto stosowne działania celem minimalizacji ich wpływu. Zdecydowanie spodobał mi się pomysł operacjonalizacji przebiegu interakcji społecznych i pomiar poziomu altruizmu oraz gotowości do kooperacji poprzez zastosowanie gry ekonomicznej, dzięki któremu można było uniknąć zmiennych opartych na samoopisie i deklaracjach osób badanych. Jednak w kontraście do tego pomysłu duża część pozostałych procedur ograniczała się do zbierania deklaracji osób badanych, co w mojej opinii było nadmiernym oparciem się o ten podatny na zniekształcenia sposób pomiaru. Samoopis, szczególnie w zakresie oceny interakcji społecznych może nie oddawać właściwie faktycznych zachowań. I to niekoniecznie z powodu zamierzonych tendencji autoprezentacyjnych, ale przede wszystkim z racji niedostępności wielu procesów świadomości osób badanych. Jako dane szczególnie narażone na błąd pomiarowy wskazałbym ocenę ważności zmysłów przy ocenie atrakcyjności innych osób, która wg mojej oceny pozostaje procesem zdecydowanie trudno dostępnym introspekcji. Dlatego wydaje mi się, że w przypadku tego konkretnego badania wartość konkluzji może być ograniczona, a opis wyników np. '(...) vision was found to be more important (...)' winien być ostrożniej sformułowany jako '(...) vision was declared as more important (...)'. Inną kwestią, którą chciałbym tutaj wspomnieć, jest fakt, iż niektóre z publikacji opisywały procedury badawcze, które ograniczyły się do zastosowania pojedynczego kwestionariusza. Odnoszę wrażenie, że mogłoby być lepszym rozwiązaniem opisać te stosunkowo proste procedury w jednej publikacji i opatrzyć wspólną dyskusją, zamiast tworzyć odrębne artykuły, szczególnie że ich tematyka była blisko związana ze sobą. Kończąc kwestię potencjalnych słabszych punktów przeprowadzonych badań muszę jednak podkreślić, że została ona również poważnie i wieloaspektowo potraktowana przez P. dr. Annę Oleszkiewicz, która dogłębnie pochyliła się nad potencjalnymi ograniczeniami w dyskusjach poszczególnych artykułów.

Bez wątpienia jednak nieliczne krytyczne uwagi nie zmieniają całościowej oceny osiągnięcia naukowego Habilitantki, które stanowi solidny wkład w naszą wiedzę o budowaniu świata społecznego i swoich o nim przekonaniach przez osoby dotknięte deficytami sensorycznymi. Przedstawiona praca rysuje możliwie wieloaspektowy obraz tego, w jaki sposób osoby z deficytami wnioskuje o cechach i intencjach innych i w jakim stopniu polegają na zachowanych w sprawności zmysłach. Dalszym kluczowym wkładem Autorki jest określenie, do jakiego stopnia w procesie tym zachodzi kompensacja utraty wzroku lub słuchu poprzez użycie innych zmysłów. Jeszcze raz podkreślę tutaj dużą wiedzę i kompleksowe podejście, jakie zaprezentowała w swojej pracy P. dr Anna Oleszkiewicz.

Konkludując dr hab. Mirosław Wyczesany stwierdza:

Przedstawione osiągnięcie naukowe należy uznać za ważne nie tylko dla psychologii teoretycznej, ale istotne również w aspekcie praktycznym, podczas pracy z osobami niewidzącymi czy niesłyszącymi. Rzeczywiście, rezultaty recenzowanych badań znalazły swoje zastosowanie w programach nauczania oraz programach wsparcia kierowanych do osób niewidzących i niesłyszących, co dodatkowo stanowi o wartości przedstawionego osiągnięcia.

POZOSTALI CZŁONKOWIE KOMISJI HABILITACYJNEJ

Prof. dr hab. Aleksandra Łuszczyńska w pełni przychyliła się do pozytywnej opinii recenzentów na temat osiągnięcia habilitacyjnego dr Anny Oleszkiewicz, pozytywnie oceniając artykuły, które złożyły się na cykl. Zauważyła również, że zabrakło jej w tym cyklu badania eksperymentalnego, bardziej znaczącego, jeśli chodzi o wnioskowanie przyczynowo-skutkowe.

Dr hab. Agata Gaślorowska, prof. UW SWPS podobnie pozytywnie oceniła osiągnięcie naukowe, podkreślając, że autoreferat dr Oleszkiewicz w jej ocenie skompensował niedobory cyklu publikacji, jeśli chodzi o warstwę teoretyczną.

Prof. Ewa Pisula także bardzo wysoko oceniła osiągnięcie naukowe przedstawione przez habilitantkę, zauważając przy tym, że stanowi ona całość, której dopełnieniem byłoby opublikowanie syntezy prac dr Oleszkiewicz. Synteza taka została zapoczątkowana w autoreferacie.

KONKLUZJA KOMISJI:

Zarówno recenzenci w swoich napisanych wcześniej opiniach, jak i wszyscy uczestnicy posiedzenia Komisji jednoznacznie pozytywnie ocenili osiągnięcia naukowe habilitantki, o których mówi art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy.

OCENA POZOSTAŁEJ AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ

Publikacje

Habilitantka – poza rozprawą habilitacyjną (cykl 8 artykułów) – opublikowała po doktoracie (2016 r.):

1 monografię naukową (we współautorstwie)

1 rozdział w książce zbiorowej

70 artykułów naukowych, w tym 9 opublikowanych przed uzyskaniem doktoratu (6 w czasopiśmie posiadających IF) i 61 po doktoracie (57 w czasopiśmie z IF). W 27 pracach dr Oleszkiewicz jest pierwszym autorem.

Aktywność konferencyjna

Po doktoracie habilitantka wygłosiła **25** referatów na konferencjach międzynarodowych i krajowych, w tym 3 wykłady na zaproszenie (przed doktoratem 18 referatów konferencyjnych).

Udział w komitetach naukowych konferencji

Habilitantka brała udział jako członek komitetu naukowego 4 konferencji (przed doktoratem – dwóch)

Granty – międzynarodowe i krajowe

Habilitantka wykazała **7** takich pozycji po doktoracie – w tym 4 z Narodowego Centrum Nauki znajdujące się w toku realizacji, w 3 spośród których jest kierownikiem projektu (granty OPUS), oraz trzy zakończone (w dwóch zagranicznych finansowanych przez Uniwersytet Techniczny w Dreźnie pełniła funkcję kierownika).

Wartości wskaźników bibliometrycznych

- liczba cytowań publikacji wg bazy:
Scopus: **951**; bez autocytowań 831
Web of Science **849**; bez autocytowań: 738
- h Hirscha wg bazy:
Scopus: **16**;
Web of Science: **15**

Wartości wskaźników bibliometrycznych są – odnosząc do analizowanego etapu rozwoju habilitantki – wysokie.

Pobyty naukowe w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych

Habilitantka od roku 2016 pracuje w Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie jako współpracownik naukowy. Ponadto odbyła staże w ośrodkach zagranicznych, w tym University of Sussex (Wlk. Brytania), Macquarie University (Australia), Uniwersytecie Sztokholmskim (Szwecja). Prowadziła badania terenowe w Norwegii, Tanzanii i na Wyspach Cooka.

OCENY RECENZENTÓW

Prof. dr hab. Ewa Czerniawska dokonała szczegółowej oceny dorobku publikacyjnego poza cyklem składającym się na osiągnięcie naukowe:

Na pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze składa się autorstwo lub współautorstwo 70 publikacji (w tym 9 przed doktoratem). Z uwagi na dużą liczbę prac i ich różnorodność nie jest możliwe szczegółowe omówienie wszystkich. Ograniczam się do wskazania obszarów poszukiwań badawczych i ich syntetycznego podsumowania. Można podzielić osiągnięcia na kilka grup tematycznych. Należy przy tym zwrócić uwagę, że Habilitantka w większości przypadków łączy w jednym badaniu różne obszary i zagadnienia, np. niepełnosprawność i relacje społeczne, węch i różnice międzykulturowe, stąd nie jest możliwy jednoznaczny podział na kategorie. Pierwsza, najliczniejsza, grupa obejmuje 30 artykułów reprezentujących problematykę zmysłu węchu (oczywiście nie uwzględniam w tym miejscu publikacji wchodzących w skład osiągnięcia naukowego). Nie można zakładać, że dzięki węchowi człowiek pobiera znaczącą ilość danych ze świata zewnętrznego. Bez wątpienia głównymi kanałami są wzrok i słuch. Jednak węch, bardzo stary ewolucyjnie zmysł, ma znaczenia dla wykrywania zagrożeń w środowisku, a także dla przeżywania stanów emocjonalnych. W tym kontekście wyniki badań dr Oleszkiewicz nad związkami między sprawnością funkcji węchowych i dobrostanem są szczególnie ważne (Oleszkiewicz, Kunkel, Larsson, Hummel, 2020). Na uwagę zasługują także publikacje opisujące metodologiczne aspekty testowania zmysłu węchu, w tym, zakrojone na szeroką skalę, prace walidacyjne narzędzi do badania węchu (Oleszkiewicz, Alizadeh, Altundag, Chen, Corrai, Fanari, Farhdi, Gupta, Habel, Hudson, Hughes, Joshi, Kamrava, Lockett, Mahmut, Masala, Mori, Pellegrino, Piras, Resler, Rivas-Castro, Saluja, Sharma, Shimmura, Soler, Stefańczyk, Sun, Thaploo, Wei, Yan, Hummel, 2020; Oleszkiewicz, Schriever, Croy, Hiihner, Hummel, 2019) oraz dotyczące treningu funkcji węchowych (np. Liu, Pellegrino, Sabha, Altundag, Damm, Poletti, Croy, Haihner, Oleszkiewicz, Cuevas, Hummel, 2020; Liu, Sabha, Damm, Philpott, Oleszkiewicz, Hiihner, Hummel, 2021; Oleszkiewicz, Bottesi, Pieniak, Fujita, Krasteva, Nelles, Hummel, 2021). Istotna jest różnorodność podejmowanych tematów szczegółowych oraz wykorzystywanie wielu odmiennych metod badawczych. Publikacje zostały zamieszczone w wiodących międzynarodowych czasopismach. Przegląd tych prac wskazuje, że prowadzone przez nią badania nie tylko potwierdzają wcześniejsze ustalenia na temat funkcji węchowych człowieka, ale przede wszystkim wnoszą nowe dane do dotychczasowej wiedzy, a także otwierają nowe drogi poszukiwań. Szczególnie ważne i ciekawe są następujące stwierdzenia:

(1) uzyskane rezultaty pokazują zróżnicowanie międzykulturowe w zakresie wrażliwości węchowej, co jest rezultatem nowatorskim; (2) dostarczają nowych norm dla bardzo często stosowanego testu Sniffin' Sticks, co przyczynia się do rozszerzenia jego możliwości diagnostycznych; (3) wskazują na nowe, lepsze możliwości testowania za pomocą bodźców wielocząsteczkowych (Oleszkiewicz, Pellegrino, Pusch, Margot, Hummel, 2017); (4) rzucają nowe światło na związki między sprawnością węchu i dobrostanem, w tym na jeden z mechanizmów warunkujących ten związek, drogę retronosową. Prace te (a nawet jedynie ich mała część) mogłyby z powodzeniem zostać przedstawione jako osiągnięcie w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Druga grupa obejmuje badania dotyczące różnych aspektów doboru/oceny partnerów i obejmuje 11 publikacji, w tym część dotyczy różnic międzykulturowych w tym zakresie (np. Conroy-Beam, Buss, Asao, Sorokowska, Sorokowski, Aavik, Oleszkiewicz, ..., Zupančić, 2019), ocen atrakcyjności męskich twarzy przez kobiety po wcześniejszej ekspozycji na syntetyczne feromony (Oleszkiewicz, Suhle, Haehner, Croy, 2021) czy upodobiania się preferencji smakowych i zapachowych u długoletnich partnerów (Groyecka, Sorokowska, Oleszkiewicz, Hummel, Lysenko, Sorokowski, 2018).

Różnice międzykulturowych są przedmiotem 8 publikacji, w tym takich, które dotyczą postrzegania starości w różnych kulturach (Frackowiak, Groyecka-Bernard, Oleszkiewicz, Butovskaya, Żelaźniewicz, Sorokowski, 2020; Sorokowski, Oleszkiewicz, Lóckenhoff, Kowal, Frackowiak, Małcki, w druku) czy subiektywnego poczucia szczęścia (Frackowiak, Oleszkiewicz, Butovskaya, Groyecka, Sorokowski, 2020).

Kolejna grupa poświęcona jest badaniom nad relacjami człowiek-komputer oraz mediom społecznościowym i obejmuje 8 publikacji. Tematyka jest bardzo aktualna, a szczegółowe analizowane zjawiska to: przyczyny korzystania z Facebooka (Kowal, Sorokowski, Sorokowska, Dobrowolska, Pisanski, Oleszkiewicz, ... Zupančić, 2020), charakterystyka osób dopuszczających się hejtu w sieci (Sorokowski, Kowal, Zdybek, Oleszkiewicz, 2020), charakterystyka osób robiących sobie selfie i umieszczających je w sieci (Sorokowska, Oleszkiewicz, Frackowiak, Pisanski, Chmiel, Sorokowski, 2016) czy charakterystyka osób używających emotikony (Oleszkiewicz, Karwowski, Pisanski, Sorokowski, Sobrado, Sorokowska, 2017).

Ponadto w dorobku Habilitantki znajdują się publikacje dotyczące innych aspektów funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami niż uwzględnione w osiągnięciu naukowym (5 publikacji), dzielenia się w sytuacjach społecznych (3 publikacje), roli głosu w postrzeganiu społecznym (3 publikacje), relacji ludzi ze zwierzętami dzięki literaturze pięknej (1 publikacja), stosunków społecznych w pracy zawodowej (2 publikacje).

W konkluzji Recenzentka pisze:

Podsumowując tę część recenzji należy wskazać, że dr Anna Oleszkiewicz jest dojrzałą badaczką, która potrafi skutecznie współpracować z wieloma różnymi zespołami badawczymi. Duże zróżnicowanie podejmowanych zagadnień może budzić obawy o poziom merytoryczny poszukiwań. Jednak są one bezpodstawne, czego dowodzą uzyskiwane wyniki oraz jakość publikacji.

Recenzentka zwróciła uwagę zwłaszcza na te elementy dorobku Habilitantki, które dotyczą psychologii węchu. Ocenila je jako bardzo ważne i nowatorskie, szczególnie te odnoszące się do zróżnicowania międzykulturowego we wrażliwości węchowej, dotyczące walidacji różnych narzędzi do badania funkcji węchowych, czy dotyczące związków pomiędzy sprawnością funkcji węchowych a subiektywnym dobrostanem i treningu funkcji węchowych. Prof. Czerniawska podkreśliła też interdyscyplinarność dorobku habilitantki.

Prof. dr hab. Roman Ossowski zwrócił uwagę na intensywną i efektywną współpracę międzynarodową habilitantki, a także uzyskane przez nią nagrody:

Habilitantka w bardzo szerokim zakresie i aktywnie współpracuje z Interdyscyplinarną Kliniką Badań nad Węchem i Smakiem przy Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie. Uzyskała finansowanie na realizację 5 wniosków grantowych na łączną kwotę 38 550 EUR oraz 3 polskich grantów na łączną kwotę 1 765 384 PLN. Umożliwiło to współpracę z ośrodkami naukowymi w skali międzynarodowej. M. in. z tego tytułu otrzymała międzynarodową naukową nagrodę Niemieckiego Towarzystwa Otorynolaryngologicznego w 2018 roku. W Klinice Badań nad Węchem i Smakiem była promotorem pomocniczym 4 rozpraw doktorskich. Posiada zasługi w zakresie współpracy między wspomnianą Kliniką a

Instytutem Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Szczególna współpraca bilateralna miała miejsce w latach 2016-2019.

Habilitantka aktywnie uczestniczyła w proszonych wykładach na Litwie, Francji, Niemczech oraz Australii (lata 2018-2020). Uczestniczyła w 22 międzynarodowych konferencjach podczas których zawsze występowała z doniesieniami z badań. Należy zauważyć, że przed uzyskaniem stopnia doktora także aktywnie uczestniczyła w 18 konferencjach, głównie zagranicznych. Czterokrotnie uczestniczyła w Komitetach Organizacyjnych wydarzeń naukowych o charakterze międzynarodowym w Niemczech (2) i Polsce (2). Czynne uczestnictwo w tylu międzynarodowych konferencjach jest ważnym wskaźnikiem obecności Habilitantki w głównym nurcie międzynarodowej nauki.

Dr Anna Oleszkiewicz jest członkiem 5 międzynarodowych stowarzyszeń naukowych. Recenzowała na zlecenie 16 redakcji czasopism międzynarodowych. Wiele z nich jest z listy JCR oraz ERIH, Jest to wyrazem uznania naukowej społeczności międzynarodowej dla naukowej pozycji Habilitantki. Była m. in. recenzentką 3 wniosków grantowych dla agencji finansujących badania:

- grantowej agencji z Czech,
- Genewskiego Uniwersytetu Medycznego,
- Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta.

Ta aktywność spełnia wymagania dotyczące osiągnięć Habilitantki za działalność jako recenzent o statusie międzynarodowym.

Habilitantka, obok Nagrody Rektora U. Wr. (2020 r.) za osiągnięcia naukowe uzyskała 9 innych nagród i wyróżnień. M. In: Stypendium habilitacyjne dla kobiet (2020 r.) przyznawane przez Uniwersytet Techniczny w Dreźnie, Nagroda przyznana przez Prezydenta miasta Wrocławia za badania nad węchem (2021 r.), Nagroda Rektora U. Wr. za osiągnięcia organizacyjne (2018 r.), Nagroda Rektora U. Wr. za osiągnięcia naukowe (2019 r.) i inne.

Konkluzja recenzenta: Obfitość nagród i stypendiów Habilitantki są wskaźnikami uznania dla wieloprofilowej i wybitnej twórczości naukowej, organizacyjnej i znawstwa problemów o charakterze unikatowym w międzynarodowej przestrzeni naukowej.

Prof. dr hab. Tytus Sosnowski podkreślił bogate doświadczenia i dorobek naukowy habilitantki:

Dr Oleszkiewicz jest obecnie kierownikiem 3 projektów OPUS finansowanych w drodze konkursów ze środków NCN (okres ich realizacji przypada na lata: 2021-2024, 2021-2024 i 2018 – obecnie). Była także głównym wykonawcą projektu Iuventus finansowanego przez MNiSW oraz kierownikiem kilku grantów przyznanych przez uczelnie zagraniczne. Jest też członkiem dwóch międzynarodowych zespołów badawczych.

Habilitantka jest autorką recenzji dla 15 międzynarodowych czasopism naukowych. Nie była natomiast członkiem komitetów redakcyjnych ani rad naukowych czasopism

naukowych. Dr Oleszkiewicz prezentowała wyniki swych badań na 18 konferencjach krajowych i zagranicznych przez doktoratem oraz na 24 takich konferencjach po doktoracie. Wygłosiła też 4 wykłady na zaproszenie. Jest członkiem pięciu

międzynarodowych towarzystw naukowych. Odyła 11 staży naukowych w zagranicznych ośrodkach naukowych, z czego 5 przed doktoratem i 6 po doktoracie.

Recenzent również zwrócił uwagę na nagrody uzyskane przez habilitantkę i jej zaangażowanie we współpracę międzynarodową:

Za swe osiągnięcia naukowe otrzymała dr Oleszkiewicz dwie nagrody Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego, dwie nagrody przyznane przez towarzystwa naukowe oraz kilka nagród krajowych.

Na szczególne podkreślenie zasługuje wieloletnia i wszechstronna współpraca habilitantki z Kliniką Badań nad Węchem i Smakiem Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie, w której zajmuje od roku 2016 stanowisko współpracownika naukowego. Efektem tej współpracy jest ponad 60 artykułów w czasopismach z IF oraz liczne wystąpienia konferencyjne. Uczelnia przyznała habilitantce stypendium habilitacyjne oraz środki finansowe na realizację 5 projektów badawczych: dwóch niemieckich (na sumę 38 550 Euro) i trzech polskich (na sumę 1 765 384 zł). Habilitantka prowadziła również w wymienionej uczelni zajęcia dydaktyczne dla studentów oraz była promotorem pomocniczym w 4 przewodach doktorskich.

Konkluzja recenzenta jest następująca:

Biorąc pod uwagę krótki okres pracy naukowej, produktywność publikacyjną dr Oleszkiewicz, należy określić jako wyjątkowo intensywną. Dotyczy to w szczególności okresu po doktoracie (2016-2021), kiedy to autorka publikowała (nie licząc prac składających się osiągnięcie naukowe) średnio ponad 12 artykułów naukowych rocznie (w tym ponad 11 artykułów z IF na rok). Fakt, że większość prac opublikowana została w czasopismach z IF wskazuje na ich wysoki poziom merytoryczny i metodologiczny.

Dr hab. Mirosław Wyczęsany, prof. UJ ocenił dorobek naukowy poza osiągnięciem naukowym następująco:

Liczba publikacji współautorstwa P. dr Anny Oleszkiewicz, która nie weszła do głównego osiągnięcia naukowego, można określić jako imponującą. Na jej dorobek składa się 78 artykułów naukowych, w tym 27 dla których Habilitantka jest pierwszą autorką. Spośród wymienionych, 13 publikacji znalazło się w klasyfikacji 140/200 pkt. wg zestawienia MNIŚW, i liczba ta obejmuje jedynie publikacje wydane od 2019 r., kiedy miała miejsce zmiana klasyfikacji punktowej czasopism. Co ważne, prace te są szeroko cytowane; sumaryczna liczba cytowań to 1596 / 951 / 849 (w zależności od źródła; odpowiednio Google Scholar / Scopus / Web of Science), co stanowi bez wątpienia wysoką wartość. Obok artykułów naukowych, w dorobku znajdziemy monografie i rozdziały książek. Zestawienie wystąpień konferencyjnych również pokazuje dużą aktywność w tym obszarze działalności naukowej i stałą obecność Habilitantki zarówno na krajowych, jak i — w przeważającej większości — międzynarodowych wydarzeniach. Ponieważ aktualne kryteria oceny osiągnięcia habilitacyjnego podkreślają istotność działalności naukowej poza macierzystą jednostką, muszę w tym miejscu wspomnieć o międzynarodowym zaangażowaniu naukowym P. dr Anny Oleszkiewicz. Obok wspomnianej już stałej kooperacji z Technische Universität Dresden, wyliczyć należy pobyty badawcze i konsultacje na uniwersytetach w Muenster, Brighton, Stockholm, Sydney. Obok pobytów badawczych Habilitantka może poszczycić się prowadzeniem badań terenowych w Norwegii, Tanzanii i na Wyspach Cooka, co jest niewątpliwie niecodziennym i rozwijającym

doświadczeniem. Obecnie, w ramach dwóch aktywnych grup badawczych, których członkinią jest P. dr Anna Oleszkiewicz, trwa współpraca z wieloma ośrodkami naukowymi m.in. z Niemiec, Włoch, Wielkiej Brytanii, USA, Japonii, Singapuru, Chin, Australii, co nadal owocuje wspólnymi publikacjami.

Pani dr Anna Oleszkiewicz jest również członkinią międzynarodowych towarzystw naukowych: European Chemosensory Research Organization, International Society for Human Ethology, Association for Chemoreception Sciences. Jej kompetencje zostały również docenione przez redakcje licznych międzynarodowych czasopism naukowych, dla których wykonywała ona recenzje złożonych artykułów. Rolę recenzentki podjęła również kilkakrotnie na zaproszenie europejskich agencji finansujących projekty badawcze. O kompetencjach badawczych świadczą też liczne nagrody, przyznawane za osiągnięcia naukowe i publikacje przez różne gremia, m.in. instytucje akademickie, towarzystwa naukowe (macierzysty Uniwersytet Wrocławski, Technische Universität Dresden, Human Behavior and Evolution Society, Niemieckie Towarzystwo Otolaryngologiczne), czy też agencje grantowe, instytucje samorządowe lub organy rządowe (Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Agencja Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej).

Habilitantka posiada również duże doświadczenie jako uczestniczka, czy też koordynatorka projektów badawczych finansowanych ze środków zewnętrznych. W swoim dorobku posiada cztery projekty obecnie realizowane, a także sześć już zakończonych. W znaczącej części tych projektów P. dr Anna Oleszkiewicz pełni (lub pełniła) rolę kierowniczą, co ilustruje umiejętność pozyskiwania finansowania, koordynowania badań i kierowania zespołami badawczymi.

Recenzent zwrócił także uwagę na współpracę badawczą habilitantki z trzema podmiotami przemysłowymi, w ramach której „prowadzone były prace badawcze oraz wdrożeniowe, zakończone również publikacjami. Ponieważ kwestia transferu wiedzy z instytucji naukowych do przemysłu jest w Polsce ciągle na poziomie dalece niesatysfakcjonującym, wkład Habilitantki w tym zakresie jest szczególnie wart podkreślenia”.

Konkludując, recenzent określił dorobek habilitantki jako imponujący, wskazując na liczne artykuły w renomowanych czasopismach naukowych, wysoki wskaźnik cytowań jej prac, długoletnią współpracę z Uniwersytetem Technicznym w Dreźnie oraz współpracę w zakresie transferu wiedzy do przemysłu.

POZOSTALI CZŁONKOWIE KOMISJI HABILITACYJNEJ:

Prof. dr hab. Aleksandra Łuszczynska przychyliła się do opinii recenzentów, podkreślając liczne nagrody i wyróżnienia, w tym zagraniczne, które uzyskała dr Oleszkiewicz, m. in. nagrodę Niemieckiego Towarzystwa Laryngologicznego czy nagrodę za najlepszą publikację w czasopiśmie *Evolution and Human Behavior*, oraz zwracając uwagę na wysoki poziom cytowań nawet stosunkowo nowych artykułów, świadczący o rozpoznawalności dorobku dr Oleszkiewicz. Podkreśliła także, że Habilitantka efektywnie

pozyskuje fundusze na badania z różnych źródeł w obu instytucjach naukowych, w których pracuje.

Dr hab. Agata Gąsiorowska, prof. UW SWPS również podzieliła zdanie przedmówców i zaakcentowała znaczenie współpracy habilitantki z sektorem gospodarczym, owocującej publikacjami naukowymi, a więc mającej charakter faktycznej aplikacji wiedzy do biznesu i włączenia biznesu do nauki.

Prof. Ewa Pisula oceniła towarzyszący dorobek naukowy habilitantki bardzo wysoko. Odniosła się do znacznej liczby cytowań prac habilitantki, grantów uzyskiwanych z różnych źródeł, świadczących o bardzo dużej aktywności badaczki oraz podkreśliła znaczenie zaangażowania dr Anny Oleszkiewicz na arenie międzynarodowej. Podkreśliła także bardzo wysokie standardy etyczne habilitantki w prowadzeniu badań nad szczególnymi grupami osób z niepełnosprawnościami, do których habilitantka nawiązała w autoreferacie.

KONKLUZJA KOMISJI:

Komisja uznała, że habilitantka wykazała się istotną aktywnością naukową, w dużym stopniu realizowaną we współpracy z ośrodkami zagranicznymi. Jej publikacje i wystąpienia konferencyjne stanowią istotny wkład w rozwój psychologii jako dyscypliny naukowej.

OCENA DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ, EKSPERCKIEJ, POPULARYZATORSKIEJ I ORGANIZACYJNEJ

W świetle Ustawy działalność dydaktyczna, ekspercka, popularyzatorska i organizacyjna nie stanowią warunku otrzymania stopnia doktora habilitowanego, jednakże Komisja uznaje, że elementy te należy wziąć pod uwagę przeprowadzając całościową ocenę kandydata ubiegającego się o status samodzielnego pracownika naukowego. Komisja omówiła więc te aspekty działalności dr Anny Oleszkiewicz, a także zapoznała się z opiniami wyrażonymi pisemnie przez recenzentów. Komisja zgodnie oceniła wymienione wyżej obszary działalności habilitantki wysoko, podkreślając szczególnie jej zaangażowanie dydaktyczne oraz prace jako promotora pomocniczego w przewodach doktorskich, zaangażowanie w wydarzenia mające na celu promowanie nauki i obecność w mediach, a także aktywność w zakresie recenzowania tekstów nadsyłanych do czasopism międzynarodowych oraz proces oceny w różnych konkursach grantowych, zarówno w kraju jak i za granicą.

KONKLUZJA

Członkowie Komisji zgodnie i jednomyślnie stwierdzają, iż osiągnięcie naukowe dr Anny Oleszkiewicz oraz całokształt jej dorobku naukowego, organizacyjnego i dydaktycznego spełniają wymagania stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie psychologia. Komisja rekomenduje Radzie Naukowej Instytutu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego podjęcie uchwały o nadaniu tego stopnia habilitantce.

Ewa Pisula

.....
Prof. dr hab. Ewa Pisula – przewodnicząca*

-
- **Treść Uchwały została zaaprobowana przez wszystkich członków Komisji habilitacyjnej**

